GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Olof Östergren
och
Bengt Hesselman

SVEN ÅKERBERG

ANTINOVS

och

Den Förlorade Sonen

STOCKHOLM
C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS AKTIEBOLAG.

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEÅ

Östergren

18820

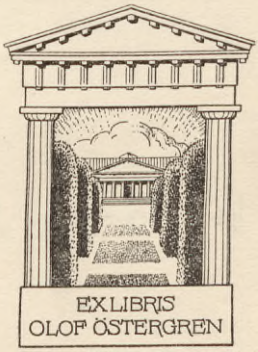

ANTINOUS

&

DEN FÖRLORADE SONEN

TVÅ BERÄTTELSER

AF

SVEN ÅKERBERG

STOCKHOLM
C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS AKTIEBOLAG

STOCKHOLM
tryckt hos P. Palmquists Aktiebolag
1898.

ANTINOUS

Den romerska purpurn bars sedan mer än ett decennium af Hadrianus, den kejserlige resenären, som under en följd af år genomströfvade sitt rike från gräns till gräns. Britanniens skogar, Thraciens berg, hellenernas städer i Achaja och deras levande övärld, Asiens fruktsamma fält och grönskade kullar hade han redan skådat, då han från Syrien och Palæstina öfver Sinais halfö styrde färden mot Ægypten, mot faraonernas gamla land, mot sagolandet.

Med en prakt och ett slöseri, som kommit till och med romare att förvånas, hade Alexandria, bortskämdt under Lagidernas herravälde, under en Cleopatras och en Antonius dagar, hälsat sin härskare.

Och med turistens feberaktiga begär att se allt, att ej förbigå något, hade Cæsar låtit sig föras från templen till pyramiderna, från urgamla kanalanläggningar till nymodiga fabriker. Han hade jagat i öknen. Han hade drömt på bergstopparna. Det ægyptiska målningssättet studerade han. Han disputerade med filosofer och lärde. — För intet mänskligt ville han vara främmande.

Och i alla världens delar, från Britannien till Æthiopien, från Heracles stoder till Parthernas land uppstodo och fullbordades på hans bud praktbyggnader och tempel, som skulle bära hans minne till sena tider.

*

Nu färdades han längs Nilen, upp mot Thebe.

I en palmdunge vid Nilens västra strand stannade karavanen. De smidiga, mörkhyade slafvarne lastade af mulorna och började sedan under en högväxt galliers öfverinseende arbeta med uppsättandet af ett praktfullt tält med våder i grönt och rödt och fransar i silfver och guld. Den ljuslockige galliern, Cæsars lifslaf, hade just fästat en flik af duken vid foten af en palmstam, då han varseblef tvenne ryttare, som långsamt närmade sig. Slafvarne inburo mjuka mattor, tjocka fällar och svällande dynor i tältet, där galliern hastigt framsatte den enklaste måltid af oliver, dadlar och vin.

De båda ryttarne nalkades.

Cæsars dräkt var enkel. Den sammanhölls af en gördel utan guld. Agraffen öfver vänstra axeln var utan dyrbara stenar, och hans svärds fäste var visserligen af elfenben och skönt arbetadt, men ingen enda sten glänste därpå.

Antinous dräkt var ej heller dyrbar. Man märkte blott icke detta. Ty man såg intet annat än hans skönhet. Han skådade drömmande framför sig med hufvudet lätt framåtböjdt.

Hans blick irrade öfver landskapet, öfver floden, fälten, bergskedjan, dungarna af palmer här och där och i fjärran några ægyptiska tempelbyggnader, som höjde sig högt öfver syngränsen.

Hans tankar irrade.

Han tänkte på de lysande alexandrinska festerna de lämnat bakom sig. Sjöskådespel, där otaliga skepp begrafts i böljorna och där hela besättningar gått under med dem. Stri-

der i cirken, där hundratals libyska lejon samtidigt varit inne på arenan, hvars gula sand färgats lika röd af bloden från svarta, bruna och hvita kämpar. Där massor af antiloper, hyenor, tigrar och krokodiler skjutits till döds med pilar, och där ursinniga elefanthannar fått störta emot hvarandra.

Och han tänkte på de alexandrinska kvinnorna, som, berusade af hans rykte och skönhet, täflat om att erbjuda honom sina fagra kroppar till kärlek. Som en ny Dionysos hade hans triumftåg gått genom världen. Och ingen hade motstått honom. Jungfrur som helgat sitt lif åt kyskhetens gudinna, kvinnor som i Aphrodites och Astartes lunder förslösat det sista af sina krafter, tills de blott med vämjelse kunde möta en man, alla hade de spännt sig framför ynglingens segervagn. Ty han var skön, skön som guden själf, hvilken med tömmar af guld styrde sina tigrar,

spända framför den vinrankskládda charen.

Men Antinous tänkte på allt detta med likgiltigt sinne, och ej för en sekund klappade hans hjärta i hastigare takt. Han tänkte därpå som på hvad annat som helst, på sina jakter med Cæsar, på Athens portiker, på sitt hemlands skogar.

De hade hunnit fram till tältet. Med ett kraftigt språng stod Cæsar på marken, och Antinous följde honom. Medan slafvarne sprungo fram att taga hand om hästarna, inträdde de i tältet.

Med ett fåtaligt följe hade Hadrianus färdats till lands för att jaga; men Sabina, hans gemål, hade valt vägen på floden, och hon väntade nu med den kejserliga flottan i Besa, en obetydlig stad, halfvägs mellan Memphis och Thebe. Flera lejon hade också fallit för den kejserliga handen, och Antinous hade sökt och utmanat faran. Han hade stormat

fram mot öknens hetsade konung, spännt sin båge i sista stunden och låtit pilen med ett klingande susa i väg. Som en stormvind hade han sprängt fram öfver de oändliga slätterna.

Nu var detta deras sista rast före Besa.

Under det de åto af oliverna och dadlarna talade Cæsar om deras jakter. Redan som femtonåring hade han i Spanien varit så passionerad jägare, att Trajanus måste återkalla honom till Rom.

— Men lejonen dö ut, mumlade han. Jag förutser den dag, då all enskild jakt måste förbjudas, om ej arenan skall komma att lida brist.

Och de lutade sig bekvämt bland kuddarna och tömde sina bägare.

Cæsar betraktade ynglingen. I denna tid af konstens förfall hade naturen skapat sitt mästerverk.

— Men nu är våra jakters tid förbi, fortsatte han. Vi ha blott minnet

kvar. Men jag ville gifva dig en gåfva, Antinous, som ofta skulle leda dina tankar åter och föra dem tillbaka till denna tid.

Han såg sig sökande omkring, så drog han af sitt finger en ring med skuren sten och räckte den åt ynglingen.

— Det är en värdelös gravyr, sade han. Men säljaren försäkrade, att den härstammade från Pyrgoteles egen verkstad. Ju högre köparen står, dess högre stiger ock varans värde. — Du ser i stenen tvenne ynglingar, som tända sina facklor vid Persephones altare. De äro kransade med storbladig myrten. Jag har tydt det som Theseus och Peirithoos, lofvande hvarandra trohet vid underjordens mäktiga gudinna.

Antinous profvade ringen. Hans blick lågade. Han syntes lyckligare än om han fått den ädelstensring, som burits af Nerva, Trajanus och

sist nu af Hadrianus. Kejsaren såg hans glädje och gladdes däråt.

— Jag ville vara din Peirithoos, svarade Antinous. Men ack, Peirithoos var en hjälte så god som själfva Theseus, sonen af Poseidon. Och hvad är jag? En arm bithynisk yngling vid sidan af världens behärskare.

— Du har kämpat med mig mot lejonen, min Peirithoos. En centaur kan knappast vara farligare än ett lejon.

Nu inträdde den galliske lifslafven för att fylla bägarna.

De tömde dem på nytt, under tystnad. Men Antinous lät den sista gnistrande droppen falla på ringens sten och betraktade genom den de båda smärta figurerna, som, med armarna slingrade om hvarandras lif, med de lediga händerna samtidigt tände sina facklor i altarelden. Hans hand darrade. Droppen vibrerade; och figurerna tycktes få lif.

Sedan de hvilat ännu en stund,

reste de sig från bäddarna. Och de gingo ut i den mot aftonen svalare luften. De svingade sig upp på de stegrande hästarna, som höllos i beredskap af ett par darrande gossar. Och de redo därifrån längs Nilen mot söder. Till vänster utbredde floden sin rödgula, växande vattenmassa. Till höger höjde sig de gula kalkbergen, gränsen mot öknen, skyddet mot dess stormar. — De gula kalkbergen, i hvilka under tusenden af år otaliga nekropoler huggits, och dit släkte efter släkte trädt in för att hvila sida vid sida..

Efter en kort ridt hunno de vid mörkrets inbrott sin sista station, där båtar väntade för att föra dem öfver floden. De gingo ombord och sträckte ut sig under baldakinen. Roddarne spände sina muskler och de små farkosterna sköto fart.

Men Antinous betraktade sorgset den kejserliga flottans färgskimrande skrof och brokiga segel, som stadigt

närmade sig. Han älskade långt mer öknens vida, ensamma slätter. Men sorgen var aldrig långvarig gäst i hans hjärta, om ock vemodet hörde hemma där. Och då han efter en stund jämte sin herre sprang upp på kejsarskeppets däck, log han mot de sköna kvinnorna och räckte händerna åt männen. Och alla voro ifriga att hälsa gunstlingen, som visserligen ännu aldrig brukat sin makt öfver Cæsar, men som kanske en dag skulle bortkasta drömmarens mask. Ännu var tronföljare ej utsedd. Och ingen kände Cæsars afsikt.

Människomassorna, som för några dagar sedan varit i rörelse för att beskåda den kejserliga flottiljens ankomst, hade så småningom återgått till sina vanliga sysselsättningar. Enstaka hopar på stranden betraktade dock alltid under beundrande utrop de ståtliga farkosterna, af hvilka många tiotal lågo förankrade och förtöjda tätt utmed stranden. Alla dessa tillhörde dock ej Cæsar, utan rika ægyptier och hellener följde på sina privata, kostbart smyckade nilbåtar som en frivillig hedersvakt de höga främlingarna.

Skeppen hade Cæsar enkom för denna färd låtit bygga efter de gamla ægyptiska flodbåtarnas typ. De voro ett slags antikens dahabior, deras

långa, spetsiga stäfvar höjde sig i för och akter öfver vattnet, något som kom dem att simma oändligt graciöst och lätt. För och akter om den palatslika paviljongen reste sig småtorn med sina inåtstupande väggar och pyramidliknande tak. Stammarna voro prydda med hufvuden af svanor och ormar eller formade till trumpeter eller harpor. Och ur midtpaviljongens platta tak uppsköt masten, stagad med guldskimrande vant och med den strålande solskifvan i toppen. Seglen nu gigade till rårna, från hvilka de hängde ned i gardinlika, brokiga bukter, lyste i rödt och grönt och gult och blått med bjärta men sköna färger.

*

Ingen visste när kejsaren skulle komma. Båtarna vid andra stranden väntade alltsedan flottiljens ankomst för att föra honom öfver.

Då en afton spred sig som en

löpeld ryktet om att han var kommen, världens herre. Jublande som vid en Dionysosfest strömmade människorna till stranden. Jungfrur, smyckade med blommor och band. Ynglingar, som sjöngo och skrattade. Och om de mötte en ensam vandrare, ropade de mot honom: Han är kommen, vet du ej det redan?

Ty en sägen förtäljde, att då Hadrianus första gången landsteg på Afrikas jord, föll från himlen regn för första gången sedan fem långa år. Och därför var han älskad af afrikanerna.

Och glädjen smittade, och hänförelsen grep omkring sig. Och nyfikna massor vältrade mot stranden. Och allt var bedårande. Ty himlen var som mörk azur och stjärnströdd ofvan den lätta och genomskinliga luften; och marken var mörksvart och fruktbar; och palmerna gungade dadeltyngda. Och stadens förestyren läto tända eldar och tjärtunnor vid

stranden; och människorna voro sköna och gingo i sköna dräkter.

Ombord var det ett lysande lif. Där trängdes romerska senatorer i purpurbrämade togor med filosofer, grammatici, retorer, matematici, astrologer, mucici, poeter, arkitekter och målare. En otalig svit af lärde och konstnärer, som från världsrikets alla trakter samlats kring den kejserliga nådens sol.

Ptolemaios, den unge, ryktbare astronomen, grammatikern Apollonius, den svårmodige kallad, och Favorinus, den galliske retorn, voro där.

Vidare hade Florus, krigshistorikern och poeten, måst lämna den kära Tiberstaden, trots sin fasa för det kringflackande lif kejsaren älskade föra och sina sarkastiska epigram mot den höge resenären.

Och ur Roms ädlaste släkter hade kejsarinnan valt sin uppvaktning af matronor och unga flickor.

Tjärtunnorna och facklorna på

stranden kastade sitt flammande sken öfver floden. Vinden, som kom lågorna att flämta, drog fram genom Nildalens saftiga olivlundar, skogar af palmer och sykomorer och acaciaträd, och kom dem att susa.

Och de stolta romarinnorna, vekligt hvilande på de mjuka dynor, hvarmed skeppspaviljongernas platta tak voro öfversållade, betraktade nyfiket skådespelet.

I svulstiga retoriska vändningar prisade Florus Tibern på bekostnad af Nilen. Och han jämförde den ægyptiska naturens enformighet med den mångbesjungna Tempedalens växlande och rika skönhet. Favorinus skröt på sin fulländade grekiska öfver sin vänskap med Plutarchos, den fint bildade hellenen, och han prisade i afrundade satser den store mannen, sin käre vän. En ung romare stod lutad öfver Lucia, en af de kejserliga hofdamerna, som tankfullt såg upp i hans ögon. Och hvad han hviskade

i hennes öra framkallade på hennes läppar små reflexer af leenden. Apollonius sökte förgäfves locka ett svar från Antinous. Ynglingen låg tyst och följde med blicken den gulröda röken, som steg från blossen på stranden.

Från stranden betraktade tusentals undrande ögon grupperna på skeppen, frossande i lyckan att få på så nära håll skärskåda främlingarna. Och från skeppen blickade leende ögon tillbaka på ægyptierna, leende åt deras undran.

Nu ilade en skara hvitklädda, lotusprydda jungfrur ned mot stranden. Under en monoton sång ackompagnerad på sistrum svängde de sina kroppar i dans och kastade sina heliga hvita blommor mot skeppen. Men blommorna föllo i Nilens gyttjiga, gulröda vatten och summo bort med strömmen som hvita svanor.

På en platå utförde nakna gossar och ynglingar en dans, svängande

brinnande facklor och blanka vapen öfver sina hufvuden. De ackompagnerades af dubbla flöjter, horn af brons och phrygiska cymbaler.

Vid ett tempel på något afstånd offrade prästerna för kejsarens välgång. Romarne kunde urskilja deras dyrbara dräkter och leopardskinnet på öfverstepräst ens skuldror.

Men Hadrianus visade sig ej. Han låg i djupa tankar. Ej ens Antinous lät han kalla till sin sida.

Serah och Rhodis voro de skönaste af alla Sabinas slafvinnor. Serah var af judiskt ursprung, men Rhodis härstammade från Antinous hemland, Bithynien, de dunkla skogarnas och de blånande bergens land.

Serah och Rhodis voro ömma vänner. Och som de äfven till det yttre liknade hvarandra, båda blonda och af samma växt, bildade de ett förtjusande par. Då de nu leende och skämtande trängde sig fram genom folkmassan, vände sig mången yngling till dem med trånande böner.

Men alltefter som de kommo längre in i staden, blef det mer folktomt, ty alla hade samlats vid stranden. Då satte de sig på en låg mur, som inhägnade en trädgård med rosen-

buskar af mer än tio fot i höjd och blommor större än barns hufvuden.

— Du nyfikna flicka, började Rhodis, du vill veta hvarifrån jag fått min nya armring, min gyllne orm. Af hvem. Ack, du kan aldrig gissa det. Du borde ej försöka gissa . . . Men du vet mer än väl hur svårt jag har att bevara en hemlighet för dig . . . Säg, du tror bestämdt, att jag fått den af den högväxte ægyptiern, vi mötte i går. Han som kysste min skuldra, då vi passerade honom.

— Han syntes för fattig för en sådan gåfva, invände Serah.

— Det var ej heller han; men säkert skulle han skaffat ett sådant smycke och långt skönare, om han trott, att jag velat mottaga hans gåfva.

— Således var det ej han.

— Nej . . . Men svärj mig vid din hämnande gud, att ej för någon yppa, hvad jag nu vill berätta. I kväll för en timme sedan kom Cæsars lifslaf

och gaf mig smycket; han befallde mig att vid midnatt hålla mig beredd vid stranden. En roddare skulle, då jag visade honom ringen, föra mig öfver till Nilens västra strand. Där vid ett altare skulle jag finna kvistar af storbladig myrten och facklor. Så borde jag vänta ensam och vårda elden tills tvenne män kommo. Dem skulle jag bekransa och gifva facklorna. Hvad tror du nu om allt detta?

— Galliern. Är du säker på att det var han? frågade Serah.

— Det var han.

— Och du frågade ej, hvarför just du blef utsedd?

— Det visste han ej. Kanske därför att jag var en bithyniska, sade hon.

Serah lutade sitt hufvud i handen. Så bad hon.

— Gif mig ringen, Rhodis. Jag vill fara öfver floden i ditt ställe.

Gif mig den, så att jag kan visa den för roddaren, som väntar.

— Ringen.

— Gif mig den, fortsatte Serah. Jag vill skänka dig min stora vackra fingerring med den gula slipade stenen, som skimrar som månens spegelbild i floden, den som jag fick af Sabinas gunstling, Septitius.

— Vakta din tunga, afbröt Rhodis. Du gör oss båda olyckliga.

Serah slingrade sina armar om hennes hals. Rhodis kände hennes fuktiga varma läppar mot sina, och hon hörde hennes darrande låga röst: gif mig den.

Då fick Rhodis en ny tanke.

— Om du får ringen, om du går i mitt ställe, och om vårt svek blir röjdt, så skola vi båda straffas. Kanske säljer man oss till hårdt och simpelt arbete. Kejsaren är grym stundom. Och hans öga bedrages icke af någon förklädnad.

— Jag skall vända ansiktet bort

från altarelden mot mörkret, svarade Serah. Han skall ej igenkänna mig . . . Utom fingerringen äger jag en liten dosa af bernsten fylld med guldsand. I locket äro inristade underliga tecken, som ingen kan tyda, och sanden är från Pactolus, från Minos flod. Detta vill jag gifva dig och slutligen mitt halsband af koraller, hafvets förstenade blomster.

Och hon kysste henne häftigt.

Då suckade Rhodis i det hon fingrade på spännet.

— Peitho, öfvertalningens gudinna, bor på dina läppar.

Spännet släppte. Ringen fjädrade ut sig och gled ned mot armbågen. Hon lösgjorde den och lät den falla i sin väninnas knä.

Vid midnatt drogo blossen och eldarna sina sista flämtande andedrag. Lågorna minskades, dogo.

Det blef tomt på stranden.

Då kom Serah, smyckad med Rhodis armring. Med långa, smygande steg gick hon.

I en helt liten båt vid stranden stod en yngling. Hon gick beslutsamt fram till honom och kastade åt sidan slöjan. Han betraktade vid skenet af en lanterna ringen, som omslöt hennes arm. Så satte han foten på relingen, grep med händerna om hennes lif och lyfte henne i båten.

Det var för sent att vända. Hon ryste till ett tag, då hon såg ynglingen stöta från land. Hon svepte

in sig i sin vida dräkt och kröp ihop på bottnen.

Ynglingen rodde med kraftiga tag ut mot strömfåran, där lät han båten följa floden en stund, innan han på nytt begynte ro. De nalkades den västra stranden.

Serah ångrade sitt öfvermod.

— Hvart för du mig? frågade hon.

Hon betraktade månen i floden, stranden framför sig. Den syntes mörk och nära. Och allt närmare kom den.

Sedan de landat och ynglingen gjort fast sin båt, gingo de upp mot land. Snart skymtade ett altare mellan trädstammarna, upplyst af elden, som brann på dess härd. Serah fann hvar myrtenkvistarna och facklorna lågo. Så lämnades hon ensam.

Hon grep om sitt hufvud, var ej allt en dröm. Hon värmde sina händer vid elden. Hon flätade myrtenkvistarna till kransar. Hon betraktade floden, som flöt fram nedanför

altaret. Hon lyssnade. Ingen kom. Vinden susade endast i palmernas kronor.

Serah blef hemsk till mods.

Förskräckelsen steg ur den svarta jorden omkring henne. Den bröt fram ur offerlågans rök. Den svepte in henne. Den var plötslig och utan orsak. Hennes hjärta snördes samman, hennes ögon vidöppnades, pupillerna växte så att irisringen blef till en smal tråd, och ut genom dessa svarta öppningar strömmade fasan. Hennes hår reste sig och ringlade sig. Hon mindes den grekiska sägnen om Pan, som med gräsliga, oåtergifliga, ofattbara skrin kunde skrämma till vettlös flykt. Men som äfven blott genom sin anade närvaro kunde isa blodet i herdarnes ådror. Och hon väntade att se honom störta fram bakom stammarna.

Rysningar löpte öfver hennes hud. De löpte längs hennes lemmar och

slutade med en stickning i fingrarnes spetsar.

Skuggorna och dagrarna spelade mellan stammarna. Det susade i träden. Altarelden flammade; lyste klart, och sjönk till intet. Och ljuset trängde i en vid, beskyddande trollcirkel långt på alla sidor om henne, eller besegrades af mörkret, som rusade fram från alla håll. Och dess makter släpptes lösa, och de nalkades och aflägsnade sig med flämtet af lågan.

Men Serah var judinna, och den hellenska bildningen hade knappast färgat mer än de öfversta lagren af hennes själs djupa vatten.

Och hon tänkte på att hon stod vid ett hedniskt altare. Då tyckte hon att eld föll från himlen och att luften korsades af blixtar. Och hon väntade att altaret skulle remna som Jerobeams altare, då han offrade åt de oomskurnes afgudabeläten.

Och hon föll på sina knän och ropade: — Nåd, nåd, Davids gud.

Då flammade elden till, och hon såg ett tecken däri. Och hon mindes hämndlystna, hatlystna ord, som ristats redan i barnasjälens oskrifna vax, men som hon glömt tills nu:

. . . och du skall slå din herras Achabs hus . . . så att hela Achabs hus skall förgås . . . såsom Jerobeams hus . . . och såsom Baesa hus . . .

Och orden lågade för hennes själs öga i blodröd skrift.

Då bad hon med häftande tunga:

— Mäktiga, hedniska gudinna, hvars namn jag glömt. Skydda mig, skydda mig för mitt folks gud, ty han är en hämnande gud, som intet förlåter.

Och hon slog sina armar om altaret och tryckte sitt bröst mot den kalla stenen. Hennes ögon hängde i ångest vid Persephones höga, majestätiska drag, inhuggna i den svarta stenen.

Gudinnan blickade förvånad ned på den judiska flickan, vridande sig vid hennes fot, där hon var van att skåda upprätta, sköna, bekransade helle-

ner träda fram till offret som till fest . . .

Serah hade väntat länge.

Elden började kolna. Då tog hon mod till sig och lade nytt bränsle på det gamla. Och då ingen hämnare lät höra af sig, ansade hon den bättre, så den brann strålande klart i natten. Och skamsen tänkte hon gäckande saker om herran.

Då hörde hon steg, och hon for ihop på nytt. Men denna gång var det Cæsar och Antinous, som nalkades.

De kommo sida vid sida. Cæsar både allvarsam och leende, som om han kände den djupa innebörden af den tillämnade handlingen, men som om han med filosofens öfverlägsenhet dock måste le åt det teatraliska i anordningarna. Antinous syntes som i hänryckning. Hans fötter flyttade sig steg för steg, men hans själ tycktes sväfva i drömmarnas rymder.

Allt detta såg Serah. Och hon darrade under Cæsars blick. Hon fam-

lade efter kransarna och rankorna, och hon begynte pryda kejsaren, som hon sett hellener smyckade vid festtåg och gästabud. Hennes fingrar kommo att vidröra kejsarens panna. Förskräckt vände hon ansiktet ut mot mörkret. Fingrarna fubblade och lydde ej viljan, slingorna lade sig upproriskt fult och smögo ej mjukt som de skulle. Hon såg hur Cæsars ögon blefvo mörka, hon började frysa och hennes händer och tinningar blefvo fuktiga.

Serah tog ny myrten, för Antinous. Och hon bekransade honom. Hennes ögon sågo ej, hennes hjärta arbetade krampaktigt, och blodet strömmade fram i hennes ådror som en glödande flod af lava. Hon lutade sig fram mot ynglingen och lät sin kropp vidröra hans, att han skulle ana hennes kvinnliga mjukhet.

Så räckte hon Cæsar facklorna och drog sig bort efter stigen, på hvilken hon kommit.

Hadrianus räckte ynglingen sin ena fackla. Han talade, och hans blick hvilade stadigt på gudinnans orörliga drag. Hans röst var låg, men fast. Då han slutat, sänkte Antinous sitt hufvud, så kastade han det bakåt, och hans blick såg ut i rymden. Och ord flöto från hans läppar.

Så, samtidigt, tände de sina facklor vid den underjordiska gudinnans heliga eld, ty hon var vittnet, att aldrig deras vänskapslöfte skulle brytas.

Cæsar fortsatte resan på Nilflottan. Heptanomis låg redan bakom dem, och med segel svällande för nordans välgörande vind styrde flottan in i Thebes sagolika länder, in i det öfre Ægypten.

Som en flock af flyttande fåglar, hälften flygande, hälften simmande, drogo kejsarskeppen mot söder. Som en kull af brokiga fåglar med utbredda vingar.

Det vimlade af farkoster på Nilen. Utom alla lustjakter, som svärmade som drabanter kring de kejserliga fartygen, gingo fraktskepp ideligen upp och ned för floden, från Syene till hafvet. På sin väg utför strömmen hade de ett drifankare föröfver och en sten, som släpade akterut, och

de navigerade sig själfva, och matroserna spelade morra och latade sig och sofvo eller sjöngo. Mellan de större skeppen paddlades små papyrusbåtar, förfärdigade af sammanbunden säf. Årbladen glittrade i solen, ovala, rutformiga, cirkelrunda. Och öfver det hela göt sig söderns sol i skarp dager.

Färden gick snabbt. Fram förbi Nildalens otaliga städer. Flottan stannade ej längre så ofta, och dagsresorna blefvo allt längre. Fälten och trädgårdarna aflöste hvarandra. Längre bort höjde sig i oafbruten kedja kalkbergen. Här en dunge af palmer, där ett berg, som stupade brant i floden. Bortom strimman af bördig jord utbredde sig ökenhafvet, den röda, kulliga slätten, där stormen stundom ref upp ett piskande sandmoln.

Naturen var mäktig, tröttande, oproportionerlig.

Underbara saker fingo romarne

skåda, processioner, mysterier, jakter i öknen och på floden, hur Tentyris män och ynglingar simmande förföljde krokodilen, dref den upp mot land och dödade den med ett enda knifhugg.

Men från Rom och provinserna kommo onda tidender. Uppror jäste hos judarne. Verus, den tillämnade tronarfvingens hälsa blef allt svagare. Astrologernas spådomar alltmer hotande. Cæsars lynne allt dystrare.

Och under Afrikas bländande sol seglade de höga turisterna på den heliga floden upp mot det öfre Ægyptens sagoländer.

*

Antinous hvilade sluten och drömmande på kejsarskeppets paviljong. Hans sinne var fylldt af lugn lycka. Tältets luftiga tak syntes honom som en hvit sky, seglande öfver himlens blå. Solen tecknade

en glittrande ormlinie öfver flodens rödaktiga yta.

— — — — — — — — —

Ännu var han ej en gud.

Han var en arm bithynisk yngling. Claudiopolis vid det Pontiska hafvets kust var hans fädernestad, och, som den var ett hellenskt bygge, nämnde han sig hellen. Men thraciskt och syriskt blod rann i hans ådror, och i hans lynne var äfven österländskt och grekiskt blandadt. Det österländska var hans drömmeri och hans lust att ligga sluten, utan tankar, utan medvetande, försjunken i alltet. Men det hellenska var hans längtan efter harmoni och skönhet.

Med ett handelsskepp hade han kommit till Athen.

Af Secendus, den tyste kallad, lärde han där pythagoreernas visdom. I portikernas svalka lyssnade han till hänförda ord om *mästaren* — hvilken en senare tid velat göra till en hedningarnas Messias. Och Apol-

lonius från Tyana var denne mästare. Det mystiska element och den dunkla teosofi, som genomgick hans läror, anslog mäktigt likaljudande strängar i ynglingens bröst. Han tilltalades af åsikten att all hemlig visdom, allt fördoldt vetande ytterst hemmahörde i Orientens nimbushöljda läror.

Men genom att i tanken sammansmälta Orientens och Hellas visdom och genom att förklara det bådas esoteriska kärna i grunden måste vara densamma, fann sig äfven hellenen inom honom tillfredsställd.

Men den sanne hellenen, han tänkte för tänkandets skull. Han timrade filosofiska tankebyggnader och gladde sig åt deras skönhet. Så störtade han samman dem blott för nöjet att se dem rasa, och för nöjet att af spillrorna timra ett nytt, och helt annat. Allt blott för det tankebyggandets egen skull.

Ej så Antinous, han byggde för att själf träda in i de höga, smärta

salarna och där falla ned i tillbedjan.

Vattnet glittrade och glänste, åror och tågvirke gnisslade, matroserna glammade. Antinous lyssnade förströdt. Då fick han se Rhodis stående vid relingen. Han ropade henne till sig.

— Du är ju Serahs väninna? frågade han . . . Nåväl, följ mig.

Han sprang upp och inträdde i sin med målningar prydda skeppskammare. Han fyllde flickans händer med små guldmynt.

— Gif detta åt Serah, din väninna, och vill hon gifva dig hälften med, så gärna. Ty du är sannerligen skön.

— Ack, att du funne mig så, hur gärna jag blefve din Danaë.

Då log Antinous och kysste henne.

— Nu delade vi orättvist, om Serah så toge allt guldet, utropade flickan.

Och hon lopp bort, lycklig.

Då Phoibos frustande spann söker svalka i böljan, och då nattens slöjor sänkas, då härskar sömnens gud öfver världen. Då sjunker Endymion i sömn, och Selene kysser hans panna. Allt slumrar hän i ro.

Då inträdde äfven Serah, den judiska slafvinnan, i grottan, vid hvars ingång vallmo växer, och där lägret är redt af sömngifvande, narkotiska örter.

Där hvilade hon; och drömmar gycklade kring hennes bädd. Bedrägliga drömmar, hvilkas löften aldrig skulle fyllas. Drömmar af tusen gestalter och skepnader. Scenerna växlade hastigt som tanken. Människor, djur och ting visade sig för hennes öga, men allt skönare än i verklig-

heten. Och vid grottans öppning satt glömskan som väktare.

*

Hon spratt upp ur sömnen. Vid hennes sida stod Rhodis.

— Lyckliga Serah, sade denna. Lyckligast bland alla lyckliga flickor. Se, hvad Antinous sänder dig. Tillräckligt för att vi båda skola kunna pryda oss skönare än en Lais eller Cratina.

Serah satte sig upp. Drömde hon.

— Hvad skola vi köpa, Serah? Lätta, genomskinliga slöjor? Tyriska tyger? Hos de judiska månglarne och ockrarne såg jag underligt slipade stenar, som bröto ljuset. Jag minnes också en liten amulett af elfenben, föreställande en gud med löjliga, öfverdrifna former. Den skänkte lycka i kärlek. Berättade jag dig, att Antinous kysste mina läppar?

Hon löste slöjan och lät den falla.

Hon häktade lös agrafferna, som sammanhöll underklädningen öfver axlarna, den föll ned till midjan. Hon löste gördeln, och det tunna tyget gled ned längs hennes smidiga lemmar.

— Hvad den dräkten var ful och grof, sade hon. Så långt mycket skönare vi nu kunna få.

Och hon smekte sin väninna.

Då började Serah snyfta, långsamt och bittert. Och hon biktade för Rhodis med låg röst historien om sin kärlek:

— Redan då hon första gången såg honom kände hon hur hon sårades af de spetsiga, gyllene pilarna. Men Eros, den lede, ville börja på nytt samma lek han lekte med Peneus nymf. Och han sände den trubbiga, giftiga, kärleksförjagande pilen i Antinous hjärta. Och han flyr mig som Daphne för Apollon.

Och hon ropade:

— Eros, du osynlige, fruktansvärde,

du som ihärdigt smyger på rof, barfota, lysten och utsvulten, jag ville jaga dig undan som en enträgen snyltgäst, dig, som trampar på mitt hjärta. Men jag förmår det ej.

Då svarade Rhodis allvarsamt:

— Hur dåraktig du är. Kärleken är till för att göra oss lyckliga. Den är lifvets utsöktaste lycka. Och kärleken kommer dig att gråta. Lär af mig. Men, fortsatte hon, kanske har *du* rätt och jag orätt. En yngling sade mig en gång: kärleken är all glädjes glädje, men kärlekssorgen är sorgernas sorg; intet är så ljufligt som den sorgen. Jag förstod honom ej. Men kanske han hade rätt; eftersom jag ej förstod honom. Du skall taga af Antinous egen gåfva och köpa hvita dufvor, hvilkas vingpennor prydts med trådar af purpur och guld, röda som deras ögon och fötter, och myrten, rosor och narcisser. Gå att offra åt Paphos gudinna. Kanske skall hon lyssna till din bön. Sjuk-

lingar sofva i Æskulapus tempel att af drömmen finna ett botemedel, i Aphrodites borde du tillbringa din natt.

*

Om aftonen, då skeppen ankrade, smög Serah med blommor och hvita dufvor i land. Mellan de ægyptiska byggnaderna letade hon sig väg in i staden. Hon såg sig nyfiket omkring. På de egendomliga husen med deras inåtlutande väggar voro taken täckta med ett lager af mylla, i hvilket blommor voro planterade. Där sutto ægyptierna om aftnarna, skyddade för de envisa, besvärliga flugor, som plågade vandraren där nere.

Fram i denna underliga, främmande stad smög hon, mellan de tysta, drömmande husen med sina af förhängen eller träluckor tillslutna fönster, alla vända mot norr, liknande fantastiska figurer med slutna ögon, drömmande, tysta. — Hon sökte efter ett tempel

åt kärlekens gudinna. Men hon fann intet.

Hon gick och gick, länge, hennes fötter började värka, hennes kropp ömmade. Bördan af dufvorna blef henne tung.

Hon förlorade sin väg. Hon hade aflägsnat sig långt från hamnen, dit människorna samlats för att beskåda Cæsar och hans flotta. Hon hittade ej längre, hon visste ej hvar hon var. Hon började gråta.

Och då hon ej orkade gå längre, satte hon sig på tröskelstenen till ett af de små, grå tegelhusen, som alla liknade hvarandra.

Hon tog de förskrämda dufvorna, en efter en. De lyste hvita och rena, och deras ögon liknade bloddroppar. Så släppte hon dem, en efter en, och lät dem flyga. Och de flaxade några tag tills de fingo luft under vingarna, så höjde de sig långsamt förvånadt först, men sköto bort som afskjutna

pilar sedan. Men då de flögo, mumlade hon några ord:

— Dufvor, dufvor, Astartes fåglar, som vid Euphrats strand rufvade det ägg, hvarur gudinnan föddes, flyg, flyg. Jag är hjälplös som ni, förskrämd som ni. Flyg, flyg.

Då den sista försvunnit började hon på nytt sin vandring. Och hon valde vägen åt det håll, dit fåglarna flugit. Efter en kort stund hörde hon det aflägsna, lätt igenkännliga sorlet af en stimmande människoskara. Det liknade dyningars dofva dån eller bränningars brus, ett haf i suckan.

Och före nattens inbrott uppnådde hon skeppen.

Huru, Bullatius, syns dig Chios,
det härliga Samos.
Det vidtprisade Lesbos och Sardis,
där Crœsus regerat,
Smyrna och Colophon? Säg om du
finner dem värda sitt rykte,
Eller är allting sämre än Rom och
Tibern och fältet?

HORATIUS.

Florus var ej den ende, som klagade öfver resans vedermödor och öfver färden på floden genom ett land, där grafvar och nekropoler mötte blicken hvart man såg, och där, såsom Diodorus säger, lifvets härbärgen voro af nilgyttja och ler, men där dödens eviga boningar syntes kunna trotsa tusenden af år.

I Hellas, där växte tanken, där var människan lik gudarne, och gudarne voro människor. Naturen var skön, men ej öfvermäktig; det Ægeiska haf-

vet uppfylldt af sina leende öar, var gästvänligt och mildt, fosterlandet var en dal med blånande bergstoppar kring. Horisonten kunde vara vid, men luften var klar, och ögat såg skarpt och långt.

Här en flod, som var oändlig. Bortom kedjan af berg, hafvet af röd sand. Och därför att människorna kände sig små, byggde de ofantliga tempel, de vidunderligast största i världen, och vid deras fot hukade sig tanken ned, krympte, njöt af att ödmjuka sig och känna sin litenhet.

Coptos höjde sig vid stranden. De lämnade det bakom sig. Och de nalkades Thebe.

På båda sidor om floden utbredde det sig, milsbredt åt båda sidor, långt in i öknen. Milslångt fram utmed floden.

Men Thebe var ej längre rikt som förr, Ptolemais hade sugit åt sig dess

makt. Ammons hundraportade stad, Diospolis, var en ruin mot förr.

I sitt förfall gjorde den starkare intryck på romarnes sinnen, än hvad den skulle förmått i all sin forna glans. Dess dystra fattigdom kom hjärtat att skälfva.

Här dröjde resenärerna någon tid, innan de på nytt styrde kosan mot norr.

*

En afton begaf sig Hadrianus åtföljd af Antinous ut i staden. Vid stranden lejde han en roddare, som förde dem utför floden till Ammons helgedom. Han hade redan den föregående dagen besökt templet, ledsagad af den kejserliga sviten. Iklädd faraonernas dubbelkrona hade han offrat åt guden inför allt folket.

Nu kom han ensam med Antinous.

I mörkret syntes allt än ofantligare än vid solens afslöjande ljus.

Sfinxallén, där de vandrade fram,

tycktes utan slut. Guldplåten på obeliskernas spetsar skimrade svagt i höjden, och tycktes sväfva fritt, ty stenen själf förlorade sig i mörkret. Efter en stund möttes de af en ung präst. Han hälsade tyst och följde dem fram mot pylonerna. Ljuset från hans lykta lät målningarna på väggarna skymta. De inträdde genom en liten omärklig dörr i den ena tornbyggnaden och stego upp för en trappa, inlagd i muren. Från stund till annan sågo de genom öppningarna ett stycke himmel och några stjärnor. Men då de från den trånga gången stego upp på taket, där svalkan slog emot dem, utbredde hela fästet sina gnistrande skatter för deras blickar.

Antinous gick fram till räckverket, stödde sig däremot och blickade ut i det oändliga. Luften var sällsynt genomskinlig och stjärnorna glänste som ädelstenar. Som hvita diamanter, som röda rubiner, gröna som smaragder, gula som topaser, allt mot

bakgrunden af mörkblå safir. Men liksom för ynglingen skogarna, källorna, bergen, allt var befolkadt och lefvandegjordt, så drömde han, då han betraktade de glänsande punkterna i rymden, om Pleiaderna och om Orion, den arme, som jagade dem. Om Merope, som dolde sitt anlet i skam att ha låtit sig älskas af en dödlig, men hvars lockar skimrade som silfver. Om Hyaderna, som begräto sin broder, och hvilkas uppgång bådade regn. Om Callisto, som aldrig fick svalka sin sorg i Oceanus förbjudna bölja.

Hadrianus och Ammonprästen betraktade länge firmamentet. De mätte möjligheter, tvekade mellan för och emot, vägde, beräknade.

— Hvad tyder du af planeternas lägen? sporde Hadrianus.

*

Prästens stämma var lugn och klar då han svarade.

— Aldrig har det varit till lycka för en dödlig att lyfta slöjan från framtiden. Han ser sedan sitt öde nalkas hotande, oförsonligt. Han förlamas, hans hjärta blir till sten, hans kraft förintad, hans tanke tom. Om han söker undgå det oundvikliga, skall han blott påskynda det i stället för att rädda sig därundan. Han liknar en man, som i fåfäng fruktan vrider sig under en med hullingar väpnad udd, men hvars minsta rörelse kommer järnet att tränga djupare. En dödlig, en jordmask, som reser sitt hufvud mot himlen och forskar i det, som de allvise i ömkan dolt. —

Men om du betraktar Hatasus gyllene obelisker, de högsta i världen, högre än skyhöga palmer, skall du af inskriften finna, att sju månader var nog för deras brytande ur klippan och forslande och resande. Och du menar, att intet längre är omöjligt för människan. Borde du ej i stället

fatta de odödliges och eviges allmakt, ty hur mycket mäktigare äro ej de än vi? —

Borde du ej lärt af sagan om Acrisius, som träffades af den förlupna diskusskifvan, *att det som skall ske, det sker*. Men din saga skall läggas till de andras. Och alla skola de vittna detsamma. — De ödesdigra planeterna ha närmat sig hvarandra allt mer. Just i denna stund sammanfalla deras ljus för vårt öga, och just i denna stund lägges grunden till din största olycka.

— Hvari består denna olycka? frågade Hadrianus.

— Hvartill forska! Sitt öde undgår ändock ingen.

Prästen svepte sin mantel omkring sig, som om han var besluten att ej vidare yppa ett ord. Lugnt, nästan leende uthärdade han Cæsars blick, som hotande och genomträngande sköt in i hans.

Men då de gått, stod han länge orörlig, blickande efter dem.

— O Solon, Solon, mumlade han. Ni hellener äro barn.

Cæsars sinne var sjukt. Han fördjupade sig i alla afhandlingar om spådomskonsten, både af grekiskt och ægyptiskt ursprung han kom öfver. Han studerade i Diogenes Babylonierns och i Philochoros verk. Han drömde om den deliska lagerns siande sus, om de delphiska profeterande stenarna och om Heracles tärningar. Förklädd uppsökte han metragyrter och utöfvare af den chaldeiska konsten. Han böjde sig ödmjukt inför de cybeliska prästernas granna trasor, där de på torgen och vid basarerna utbjödo sina tjänster, tiaren med de hängande snörena och den blomsterbroderade sidenrocken. Han uppehöll sig vid flodstranden med pegomantins konst och sökte läsa i vattenringarna.

Sedan länge var astrologin honom välbekant.

Slutligen beslöt han att rådfråga Ammontemplets orakel. Ty från Thebe hade ju en gång de talande dufvorna kommit.

Skådespelet blef kärkommet för romarne.

I templets innersta cella stod gudens staty. Den var förfärdigad af det dyrbaraste trä, som skattskyldiga folk i gångna tider lämnat i tribut. Dess vädurshufvud, en symbol för den alstrande kraften, var prydt med den röda dubbelkronan, från hvilken de raka fjädrarna sköto upp. Dess dräkt var öfversållad med smaragder, af hvilkas skiftande och föränderliga strålande prästerna förstodo gudomens svar, då dess orakel åtspordes.

Nu sattes den i en char, som bars på tempeltjänarnes skuldror. Ett tåg af kvinnor och unga flickor följde, sjungande hymner till Ammons ära. Prästinnor spelade på olika instru-

ment. Några svängde de skrällande cymbalerna, några slogo med hammare af elfenben och ebenholz på pukor och markerade sångens takt, efter hvilken andra dansade.

Men gudens röst var stum. Smaragdernas glans slocknade. Sången blef klagande och jämrande. Folket förskräcktes och bäfvade.

Och öfversteprästen, som ock var den förnämste siaren, tolkade gudasvaret:

> Då, om en man frivilligt offrar sitt lif och vänder mot eget bröst ödets udd, riktad mot ditt, blidkas gudarne.

En gång, då Serah vandrade hem från Hathorstemplet, där hon offrat åt den ægyptiska Aphrodite, märkte hon sig förföljd. För att uppnå palatset måste hon gå igenom det trånga kvarter, där taskspelare, danserskor, flöjtblåserskor och nymfer plägade hålla till. Hon skyndade på sina steg.

Men stegen, som följde hennes, ökades likaledes i hastighet. Då vände hon sig djärft om:

— Hvad vill du?

Men hon hejdade sig genast och brast i skratt, då hon varseblef sin förföljare. En torkad gubbe. Dräkten en tiggares eller en girigs, håret tofvigt, händerna smutsiga, fötterna nakna. Ett nytt leende for öfver hennes läppar, hon mindes satiriska verser

om åldringar, som brukade lura vid kärlekstemplen för att få spaning på de unga flickorna och sedan följa dem, läspande löjliga försäkringar. Skulle alla Anticyras örter förslå att bota en dylik dåre?

Men då han började tala, hade hans röst en så helt annan färg och klang än den hon väntade, att hon försagd stannade.

— Du är af mitt folk, Serah, sade han. Jag såge det på dina drag, äfven om jag ej redan visste det. Vårt folk är förspridt, dess makt är förbi. Jerusalem, Jerusalem, som dräper profeterna, jämnas med jorden. Zions döttrar offra vid de oomskurnes altaren och de släpas i träldom. Messias var kommen, och de trodde honom ej. De hafva icke velat! Ve, ve och tiofaldt ve. Hans ögon voro som eldslågor, hans röst som ett rinnande vatten och hans andedräkt som lifvets fläkt. Och de hafva icke velat. Men solen skall förmörkas, och månen

mista sitt sken, och stjärnorna falla, och himlen bäfva. Han fastade som en helig Guds man, och de hafva gödt sina hjärtan. Han var den förstfödde bland de döda, och de hafva dödat honom. Hans plats var på himmelens tron af smaragd, och de hafva spikat honom på ett kors. Hans kläder voro hvita och sida, och soldater hafva lottat om dem. Han var ett lamm, som vargar hafva sönderslitit. Ve, ve och tiofaldt ve.

Serah hade slutit sina ögon. Då hon åter öppnade dem, var han borta. Hon fortsatte betryckt sin vandring. Orden ekade i hennes öra; hon hörde dem om och om igen.

Då kom ett par hastiga vindilar. Så blef det stilla. Luften förvandlades och blef tryckande och kvaf. Den stod glödhet och orörlig. Det mörknade; dagen blef natt.

De vacklande vandrarnes fötter blefvo till bly, och svettdroppar bröto fram på deras kroppar. Människorna

skyndade till sina boningar. Gommen blef torr och brännande, tungan svällde. Djuren sökte skydd under skjul och buskar. Allt lif hukade sig ned och dolde sig. Markens örter böjde sig och slokade. Allt blef stilla. Sekunden af vägande orörlighet — före språnget.

Det var Chamsien, den sydliga stormvinden, som var i antåg. Det var Ægyptens samum.

Så bröt det löst. Som eldstrålar sköto genom luften.

Serah stapplade fram genom Thebes gator. Stormen piskade hennes ansikte, den slet ifrån henne hennes slöja, den stack hennes hud som med tusen nålar. Då bultade hon i förtviflan på en port, den första. Den gaf vika, och hon gick in.

I det tomma rummet stod Antinous. Gudinnan hade då hört hennes bön!

Han hade kastat af sig sin lätta mantel, han höll en stor kruka i fam-

nen och drack i djupa klunkar. Vatnet var friskt och kallt i lerkärlet.

Serahs blick irrade skygg åt sidan, då hon gick fram i rummet.

— Gif mig att dricka, bad hon.

Ynglingen höll kruset till hennes mun. Sedan doppade han sin hand i vattnet och strök öfver hennes panna. Så tog han sin mantel och bredde ut den på golfvet, lade sig själf ned och inbjöd flickan till den andra halfvan.

Gardinen för rummets enda fönsteröppning fläktade, men fönstret vettade, som i nästan alla ægyptiska hus, mot norr, och de voro tämligen skyddade mot ovädret.

Antinous låg tyst en stund, så började han:

— Hvad det är kväfvande hett. Kanske Phaëtons systrar genom sina tårar uppväckt brodern till lifvet, och att den öfvermodige än en gång styr solgudens spann genom rymderna.

Hör du ej genom stormen hur de gnägga, de vilda, lössläppta fålarne, som ej Zeus ens förmår tygla. Hör hur de frusta och stampa. På nytt rusa de fram de förbjudna vägarna öfver fästet. Polstjärnan glödgas. Callisto blickar förtviflad efter böljans svalka. Skorpionens vidunder sträcker sina giriga klor efter den förskräckte ynglingen, som står spensligt liten i den väldiga vagnen. Och färden sänkes mot jorden. Floder och källor fördunsta, nymferna gråta och försmäkta. Hafvet sjuder, molnen brinna, marken blir till en öken, bergen glöda . . . Jag är sorgsen, Serah. Hvarför behöfver du ej veta. Äfven du tyckes mig bedröfvad. Hvarför, det vill jag ej veta. Men sagor skingra ledsnaden. Hermes söfde med sagor den hundraögda Argos, och en vaksammare väktare än denne har väl ledsnaden ej funnit. Låt oss fördrifva tiden med sagor, tills ovädret går om.

— Hvad kan jag väl berätta? frågade Serah. Känner du Messias?

— Hvilken?

— Den sanne, den ende. Vet du något om vårt folk?

— Jag känner Philo, alexandrinern.

— Hvem är det? Men jag vill berätta dig om Messias. — Och hon berättade hvad hon hört just nyss. — Si, han var brudgummen, som var lofvad åt vårt folk. Sextio voro drottningarna och åttatio voro frillorna och på jungfrurna var intet tal, men blott ett folk var hans dufva och hans fromma. Och det har icke velat. Det folket var som en kvinna vid vägkanten, och han ville taga henne upp i sitt hus och föda henne och kläda henne och gifva henne sitt namn att borttaga hennes försmädelse. Och hon har icke velat. Det folket var som en vingård, som han ville ansa och skära, men den var ofruktsam och bar ingen frukt. Han var konungen, som var lofvad, och

man har förhärdat sitt hjärta och vändt bort sitt anlete. Och man har gripit honom och släpat honom i fängelse. Man har korsfäst honom som en slaf och skymfat honom. . . . Och allt detta har skett på det att offret skulle fullbordas . . . Ty han offrade sig själf som ett offer till att rena de orenas läppar och till att aftvå döttrarnas smitta och till att sona bespottarnes synd. Ty det största offret är offret af sig själf . . . Men aldrig skall en ny Messias komma.

— Var det ditt folks saga? Men det tusenåriga riket skall ju komma.

— Då två äro lika med ett, då utvändigt är det samma som invändigt och då ej hanar ej heller honor längre finnas, då, har han sagt, skall hans rike komma.

— Underbart.

— Mest underbart, därför att det är sant.

— Sant. Vet man hvad som är

sant? Vet man hvad som är osant? Och hvad betyder det, blott det är skönt. Berätta något, som ej är sant.

— Jag minns en saga af dina egna.

— Den handlar om Eros. Kärleksgudinnan hade födt en son, och hon älskade honom högt. Den pilten skulle en gång bli världens mäktigaste gud. Zeus blixt, Apollons båge, Dionysos tyrs, hvad äro de väl mot de guldspetsade eller blytrubbiga pilar, som klingande flyga från Eros bågsträng. Men ännu var pilten ej den mäktige, den förskräcklige. Han tynade och bleknade. Och hans moder sörjde. Då bad hon den visa Themis om hjälp. Och på hennes inrådan gaf hon Eros till lekkamrat och sällskap hans broder, Anteros. Han frisknade. Han växte sig stark, och han trånade ej längre bort.

— Hvad menar du?

— Detta är osant, osant, svarade Serah, och hennes ögon glänste. Ty

äfven utan sin broder, så växer Eros.
Och jag tror kärleken växer starkare
ensam, obesvarad.

Af det vidsträckta kejsarpalatset låg nästan ständigt en stor del ödsligt tyst. Och äfven då ljuset strålade klart i salarna och det glada sorlet steg vid gästabud och fester, var där tyst, och rösterna ljödo dämpade där.

Där residerade kejsarens gemål, Sabina.

Dagarna i ända, allt från det de anländt till staden, satt hon inbäddad bland kuddar och dynor i sin höga armstol. Hon var en kvinna utan skönhet, utan behag. Hon var en kvinna, som ingen kärlek kunde värma, ingen njutning göra varm, ingen värme upptina.

Hon var som ett träd, som växte i den yppigaste jordmån, men som var dömdt att förtorka och aldrig

bära frukt. Hon liknade en förkonstlad och förodlad praktväxt, hvars förkrympta pistill aldrig skulle svälla af lifvets oändliga safter.

Och hon var en kvinna, som längtade efter detta enda, hon ej kunde nå. Och hennes längtan var sjukligt stark. Några af hennes sinnen voro öfverdrifvet skärpta. Hennes hud var känslig, och en kraftig manlig stämma kom henne att skälfva.

Men det var aldrig tomt i hennes gemak. I dess ställe samlades gärna romarne där för att lågmäldt utbyta de senaste underrättelserna från Rom.

Där berättade en ung Hermogenes om hvad nytt som synts vid Vertumnuskolonnen.

Ryktet att Cæsar möjligen ämnade utsträcka resan till katarakterna debatterades där.

Ständigt nya historier om Verus hviskades där man och man emellan. Om hans glänsande gästabud. Om

hur han hvilade med sina älskarinnor på bolstrar af rosenblad under täcken af liljor, öfverstänkt af persiska parfymer.

Sabina fördrog de flesta, lät aflägsna några. Hon satt bland sina kuddar. Hennes hår var upptornadt till en väldig byggnad, hennes dräkt och händer voro öfversållade med dyrbara stenar. Hennes tunna läppar voro hårdt pressade, de bildade ett mörkt, blodfärgadt streck.

Hon betraktade likgiltigt Serah, som betjänade henne. Då kom det en aning af tanke i hennes blick. Och hon kallade på flickan.

— Jag önskar tala med Antinous, sade hon. Det var mycket länge sedan jag såg honom. Egentligen borde jag väl ej sörja däröfver, ty egentligen borde jag kanske hata honom. Men jag finner nöje i att betrakta honom.

*

Med lätta steg kom Antinous. Skön som Narcissus kom han. Kring de rika lockarna bar han ett band af guld. Hans dräkt fladdrade, där han gick fram.

Sabina betraktade honom undrande. Ynglingen stod framför henne, vördnadsfullt afvaktande hennes vilja.

På en vink af kejsarinnan drog sig hoffolket undan, blott Serah stannade. Det kom något vekt i Sabinas drag; och de många spejande ögonen i salen undrade och gissade.

— Antinous, sade Sabina. Du är den skönaste af alla. Mitt öga njuter och lider af att skåda din skönhet. Och dock åtrår jag ej längre något. Jag har svårt att uthärda blotta tanken. Och jag vet ej, hvarför jag längre tänker därpå. Jag minns nu ej heller hvarför jag önskade tala med dig. Du är Cæsars gunstling! Borde jag alls tala med dig. Jag tror ändock jag ville bevisa dig min ynnest.

— Ditt välbehag är min glädje, svarade Antinous.

— Hvad din stämma är mjuk, mjuk som dina läppar. Jag ville byta med Serah, min slafvinna, som är sjuk af kärlek till dig. Ah, nu minnes jag, hvad jag ville. Jag ville skänka dig Serah. Du har gifvit henne gåfvor, dyrbara gåfvor, jag vet det. Du måste älska henne, efter du ger henne gåfvor, man ger icke något åt den man icke älskar. Därför skänker jag dig min slafvinna. — Men då du tackat mig, gå ej genast. Stanna i min närhet någon stund. Jag vill se dig.

*

Men inom en kort stund visste hela salen deras samtal.

— Hvilken härlig gåfva, utropade Lucia. Och hvad Cæsar skall glädjas däråt. Jag trodde ej vår härskarinna om ett dylikt skämt.

I Thebe fanns en kvinna vid namn Nouv-em-techou, hvilket betyder Värdsin-vikt-i-guld.

Hon hade sett Antinous.

En gång då Serah som vanligt gick att offra i Hathorstemplet blef hon tilltalad af en grekisk gosse.

— Jag är Nouv-em-techous slaf, sade han. Och du bör till Antinous, din herre, framföra en hälsning från min härskarinna, den skönaste af alla Thebes kvinnor. Med Aristophanes verser skall du hälsa honom:

> Skynda dig, man väntar dig; allt är redo, bord och soffor, dynor, kransar, parfymer, sötsaker till desserten . . . sköna danserskor. Alla utsökta njutningar.

Serah upprepade för sig själf hans ord, tanklöst, finnande dem sköna. Men efter en stund blef hon sorgsen.

Om hon framförde denna hälsning, skulle kanske Antinous hörsamma den. Hon vågade dock ej annat än framföra den. Och hennes obeslutsamma hjärta skälfde i sorg.

Då mindes hon ur den romerske skaldens kärlekslära några ord, som återgåfvo henne hennes ro.

> Det är då glädjen lifvar det bekymmerslösa hjärtat, som det lättast bringas till eftergift, som kärleken lättast smyger sig därin. Så länge den dystra tungsintheten härskade inom Ilions murar, stod det obesegradt. Glädjen bragte det på fall.

Och dragande af hans ord just den motsatta lärdomen mot hvad skalden ämnat, beslöt hon att framföra hälsningen en gång, då Antinous var bedröfvad.

*

Antinous var sorgsen. Han var bedröfvad intill döden. Cæsar, hans herre, som han älskade, var hotad af den förutsagda olyckan. Antinous darrade för honom.

Då talade Serah:

— Jag vet att män och ynglingar förakta och ringa skatta de kvinnor, som förfölja dem med sin kärlek. Och att de tillbakastötta bli allt ifrigare. Nu åtrår åter en kvinna dig. Och låter hälsa dig: du är väntad, skynda dig; bord, soffor, kuddar, kransar, parfymer, allt är redo. Hennes namn är Nouv-em-techou. Hvad svar skall jag bringa henne? Att hundratals långt skönare kvinnor med längtan vänta dig och bedja för din skull i Aphrodites, Venus och Astartes helgedomar. Hvad skall jag svara?

— Jag vill besöka henne, sade Antinous dröjande. Och han reste sig, svepte sin mantel omkring sig och gick ut.

Serah satt orörlig kvar, till morgonen bröt in.

— Vreda Vertumner slitas om hans sinne, suckade hon. Och det är ostadigt som luftens regioner.

Och hennes fantasi utmålade för

henne i bittra syner hvad natten skulle skänka ægyptiskan. Nouv-em-techou.

*

Antinous hade ej vandrat långt, då en slafgosse nalkades honom.

— Jag ser på ditt leende och dina ögon, sade han, hvart du ämnar dig. Vill du följa mig?

— Du misstar dig, sade Antinous. Jag har ett bestämdt mål för min vandring.

— Jag tillhör Nouv-em-techou. Om det är till henne du ämnar dig, så följ mig.

Antinous lydde.

De följde Nilen mot norr. Förbi alla basarer och värdshus. På andra sidan floden låg Thebes nekropoler, som grekerna benämnde Memnonium. Där var tyst och dödt. De följde floden ett stycke, så veko de af åt höger inåt staden. Och mellan doftande trädgårdar gick deras väg fram.

Små palmdungar, rosenhäckar, buskager af ständigt blommande, rödglänsande granatträd. Och här och där en sykomor eller ett baobabträd, importeradt från Nildalens sydligaste trakter. Antinous andades djupt. Natten var sval och skön. Och hans sinne fylldes af en impulsiv fröjd.

Efter några hundra steg stannade gossen framför en byggnad, som låg tyst och mörk. Han klappade sakta på porten, som öppnades; och de trädde in.

Antinous befann sig i en kammare, som var svagt upplyst af ljuset från den öppna dörren till närgränsande rum, hvilket i sin ordning upplystes från det nästa. Först detta strålade i full belysning. Antinous drogs mot ljuset; han gick in i det mellersta rummet. Dörren stängdes af sig själf bakom honom, men framför sig såg han skimret från otaliga bronslampor i form af gazeller, liggande på ryggen och med benen bundna, eller af

lejon med gapande käftar. Han trädde in i den tredje kammaren. Ljudet af hans steg dämpades af mjuka indiska mattor. Två låga soffor betäckta med tyrisk purpur stodo i vinkel med hufvudändan intill hvarandra, och mellan dem stod ett lågt bord. På den ena soffan låg utsträckt Nouv-em-techou.

— Jag har hörsammat din kallelse, sade Antinous.

Och han lade sig ned på den lediga bädden och betraktade pröfvande den unga kvinnan vid sin sida.

Hon satte armbågen mot kudden och reste sig till halfsittande för att se in i hans ögon. Men hon sade intet.

På det lilla bordet mellan dem fanns vin och frukter.

Hon sträckte ut sin arm, som blottades till axeln, efter en flaska af brokigt färgadt glas. Dess hals var i form af en lotusblomma, dess handtag voro formade till två små babianer. Och hon göt vin från Coptos, det

lättaste och mest välsmakande af alla Ægyptens viner, i bägare af kristall.

De drucko.

Då sänktes ett förhänge och tolf unga flickor begynte en dans. Antinous kände fläkten af det lätta, genomskinliga tyget på sina kinder, hvilka började glöda.

— Vi ligga *så*, sade ægyptiskan, att du kan se dansen, medan jag kan betrakta dig.

Dessa ord voro de första Antinous hörde henne yttra, och han fann hennes stämma skön och hennes tanke ljuf.

Han betraktade ej längre dansen.

Nouv-em-techou var mycket skön. Till hans ära hade hon äfven smyckat sig. Och hon hade tillbragt långa timmar att under den lille, vidunderligt fule gudens, den ægyptiske Heracles beskydd pryda sig och sminka sig. Ty han var toilettens gud, en ironi ej utan sin mening. Hennes ögon voro mörka af antimonen. Hen-

nes hår var konstrikt ordnadt och uppehölls af kammar, prydda med assyriska ornament och med den knäböjande bocken. Hennes röda tunika af finaste ylle var sirad med broderier i orange och guld; den lämnade bröstet bart. Och på hennes barm lågo i ordnade rader pärlband och smidiga kedjor af guld, vid hvilka voro fästade heliga symboler: Osiris öga, hökhufvuden, lotusblommor, ödlor och fiskar, allt arbetadt i ädla stenar, bernsten eller guld. Smyckena rasslade regelbundet vid hennes andning. Från hennes öron hängde i heliga ormar Hathorshufvudet, den ægyptiska Aphrodites hufvud. Hennes fötter voro instuckna i tofflor af rödt mjukt saffian, i hvilkas ofvanläder figurer voro utskurna, som läto den nakna foten synas.

— Ej tusen namn, sade Antinous, kunde återgifva din skönhets värde. Nouv-em-techou, när lämnas vi allena?

Då saktades flickornas dans, och den öfvergick i allt mildare och långsammare rörelser. Deras flämtande andedräkt stillades. Slöjorna fladdrade knappt längre. Gardinen slöt sig åter framför danserskorna.

Antinous var ensam med ægyptiskan.

I gryningen samlades ett lysande följe nere vid Nilens strand. Kejsaren och hans gemål ämnade med sin svit låta sätta sig öfver floden för att vid soluppgången lyssna till Memnonstodens klingande, då den klagande ropade Eos, sin moder.

På den västra stranden var en hop af ridhästar, mulor, bärstolar och vagnar för att föra turisterna mot söder.

Vägen följde kajen förbi Memnoniums många byggnader. I god tid anlände de till ruinerna efter Amenophistemplet. Solen glänste redan på plåtarna af guld och pyropus på obeliskernas spetsar, på templens flaggstänger och på de gyllene solarna på skeppens master, och den höjde sin röda skifva öfver bergen i öster.

Romarne lägrade sig kring stoden, och de talade tyst och sakta för att ej gå miste om det väntade undret.

Kejsaren stod lutad emot sockeln, samtalande med sin gunstling. Han var blekare än vanligt och hans ansikte ryckte nervöst.

— Jag ser dig sällan, Antinous, sade han. Nu, då jag som bäst behöfde dig, ty jag är sjuk . . . sjuk af fruktan. Aldrig har jag fruktat för döden förr. Hur otaligt många gånger har jag ej trotsat den på mina fälttåg, under mina jakter. Jag darrade ej, då lejonets klo trängde in i mitt kött och ej på de vilda björnjakterna i Mysien, och ej då den vansinnige slafven med draget svärd störtade lös på mig, ensam och obeväpnad i den förmente vännens trädgård. Men nu darrar jag. Människorna likna skuggor, jag hör deras röster som ur fjärran, jag lefver ett annat lif än de, det förefaller mig som vore jag redan en dimgestalt hörande till

Hades dystra rike. Hör du ej i trädens sus deras klagan öfver förgängelsen. Hör du ej i bruset som stiger ur jorden all världens eviga klagan. Hällre den siste slafven hos den fattigaste landtman än den främste i skuggornas rike och konung öfver alla underjordens länder, dit solens ljus aldrig når. Admetus hade Alcestis; hvar finner jag en räddare? Jag liknar en skeppsbruten, som midt i det stormiga hafvet med blicken söker en räddande planka. Oh, I bröder, stormdrifne seglares tillflykt, sänden mig hjälp — hjälp.

— Hadrianus, frukta ej.

— Jag fruktar ej för en fara jag kan se, men jag fruktar för det okända. För det jag icke vet. Jag vet ju ej, hvarför jag fruktar.

— Frukta ej.

— Hvad menar du? . . . Mitt tal är ovärdigt en man. Men jag måste tala, och till hvem skulle jag tala om ej till dig. Men du skall glöm-

ma hvad jag sagt. Jag vill det och befaller det.

— Du skall ej frukta, Hadrianus. Om Memnon klingar i dag, är det ett tecken. Då skall hjälp komma.

Hadrianus stirrade förskräckt på ynglingen, hvars ansikte syntes lugnt och visst. Han drog sig bort från stoden, hans blick var stel och fascinerad af den splittrade kolossen. Han stod orörlig.

Alla samtal stannade af. Alla väntade. Men ingen mer än Antinous förstod den ohyggliga spänningen i kejsarens drag.

Solen höjde sig. En behaglig värme strömmade genom luften och upptinade lemmarne. Vinden fläktade ljumt. Alltjämt stod kejsaren orörlig.

Romarne ledsnade på att vänta och började lågmäldt ironisera och gäckas. Hadrianus gjorde en rörelse som för att bryta upp, då en blick från Antinous hejdade honom.

Ynglingen stod närmast jätten, och

han var den förste som uppfattade den underbara tonen. Dess läte var obeskrifligt, och romarne kunde häller aldrig enas om hvad det närmast liknade.

Det klang som en sträng som sprang, eller det lät som en sakta flöjtton, som sedan svällde ut allt starkare för att åter omärkligt dö bort.

Alla stodo tysta, betagna af undret. Och innan de hunno gifva ord åt sina känslor, upprepades för andra gången tecknet.

Då de bröto upp för att återvända till den östra staden, lät det för tredje gången höra sig.

Cæsar lämnade den hundraportade staden. Människomassorna, som från stränderna åskådat affärden, skingrades. Staden återtog omsider sitt vanliga utseende. Först en domning öfver den med folktomma gator. Så sig likt igen. Handeln, gatulifvet, intresset för nästans affärer, allt återgick i sina gamla spår.

Men utför floden drog Cæsars flotta.

Seglen voro gigade till rårna. De fladdrade grannt för motvinden. Roddarne sutto lättjefulla, strömdraget gjorde deras arbete. Solen strålade. Nilen var kristallklar åter, ty det röda slammet hade afsatt sig på fälten, dit Nilvattnet ledts genom de tusen kanalerna, och där nu de smärta Ibisfåglarna spatserade och med

sina skära näbbar plockade i den feta dyn, som pyrde under Afrikas sol.

Här och hvar låg en by i en palmdunge. Jungfrur hämtade vatten i krus, som de buro på sina hufvuden. Eller de badade i floden. Som de gjort i alla tider, ända från de äldsta tider, då en gudasänd gam snappade bort Nitocris sandal och släppte den i Faraos sköte.

Palmernas höga, smärta stammar sköto upp i luften, där knippan af deras fjäderlika blad gungade. En och annan olivlund skymtade med sin gråaktiga, diskreta grönska.

Bland skeppen, som åtföljde kejsarflottan, tilldrog sig särskildt ett uppmärksamheten. Det var en jakt, helt i hvitt, med guldskimrande vant och stag. Under tältet låg Nouv-em-techon, i hvitt med gyllene smycken. Roddarne voro svarta, och seglet var ett svart silkessegel, men skoten skimrade af guld.

Mot norr gick färden. Mot norr,

mot Medelhafvet, mot Hellas. Mot skönhetens och lifsglädjens land.

Och romarnes ögon blixtrade, då de längtansfullt sågo mot fjärran, där floden smalnade för blicken och buktade och försvann. Nästan mot sin vilja hade de upphört att vara flyktiga, ytliga turister. Mot sin vilja hade de förstått något af det urgamla sagolandets natur och innersta väsen. De stodo förvånade, afvoga inför detta först, liksom en man, som köper famntag och finner eller tror sig finna kärlek. De fruktade att se för djupt i de dunkla, mystiska ögonen; och de stirrade envist mot norr. De funno sig som under inflytande af en okänd makt, som dämpade deras glädje och lade sordin på deras munterhet. Lifvet upphörde att vara för dem, hvad det var. Döden syntes dem närmare, ej mindre fruktansvärd men naturligare.

Antinous drömde — som alltid.

Hans öga hvilade omväxlande på

den bländhvita dahabian med dess silkessegel och glänsande vant och på Serah, slafvinnan, som satt vid hans fötter, blek och med mörka skuggor under ögonen. För hans själ stodo i ständig växling otaliga bilder, men så snart han slöt sitt öga för att fånga en af dem, upplöste den sig genast i skimrande ringar, som utvidgades och svällde, som då en sten faller i stillastående vatten.

Då såg han plötsligt en scen, som ej upplöste sig, som blef kvar, och som var skarpt tydlig in i de minsta detaljer.

På ett kors af trä skälfde en judisk man. Kroppen uppehölls ej annat än genom spikarna i händer och fötter. Den hängde slappt framåt, och då och då böljade den och skälfde.

Och denne man hade offrat sig själf, led af egen vilja dessa marter, fann sin död skön och bad för bödlarne.

Då rördes Antinous' läppar, och Serah, som han glömt, hörde honom mumla:

— Att falla för Artemis milda pilar. Att dö i ungdomens fullaste kraft, innan man uppnått ålderdomens tröskel, att möta döden med lugnt sinne utan längtan, utan fruktan, att dö då alla lifvets ådror svälla af kraft, med blixtrande blick, som hastigt slocknar och brister, att sluta njutningen innan mättnaden kommit, att lämna lifvet innan ledan vaknat, att dö kransad som till fest. Aldrig kan då lifvet synas skönare än just i döden, aldrig kan man njuta dess skönhet som då.

— — — — — — — — —

— Serah, sade han, och han log sitt svårmodiga löje, som var kvinnornas förtviflan. Vi anlända i afton till Besa. Jag vill än en gång fara öfver floden där, till altaret. Du skall skaffa lotusblommor, jag vill offra åt Isis, åt Nilen.

*

Serah hade plötsligt förstått, trots att intet varit längre från henne än just tanken på döden, och hon ännu för några korta timmar sedan ej skulle kunnat fatta möjligheten af att en människa frivilligt afstod från sitt lif. Men hans tonfall sjöng i hennes öra.

Då tyckte hon att solen förlorade sitt sken, som om ett askregn fallit genom luften. Sorlet och glammet omkring henne, tankar brytande sig och skimrande i talets färgande prismor, blef meningslöst. Hon anade och skymtade bakom det hvardagliga synliga lifvet en af dessa konflikter som man bevittnar ofta utan att förstå, men som man känner genom skaldernas drömmar.

Hennes själ skälfde.

Hon ville resa sig upp och ropa med hög röst för att förhindra det förskräckliga. Men hennes strupe snördes samman. Hon ville bedja, öfvertala, men hennes röst var stum.

Och färden gick framåt, och dagen led, och aftonen kom, och hon hade intet sagt.

Då grep hon i flykten det första som föll henne in:

— Nouv-em-techou, sade hon, väntar dig i afton ombord på sin Niljakt. Du har ju sett den? Hon har försålt sin trädgård i Thebe med den sköna villan och sina fäderneärfda fält blott för att smycka och bemanna den. Hon har sålt allt och följt dig. Under tältet, som fläktar sakta för vinden, väntar hon dig. Det fläktar så sakta, ty det är tungt af inväfdt guld. Hon väntar dig ensam, utan danserskor, utan slafvar, ty hon vill själf dansa för dig och själf betjäna dig. Hon bjuder dig intet vin, ty hennes kyssar skola vara som sött vin och löpa som eld genom dina ådror.

*

Aftonen var inne, och skeppen lågo stilla.

Serah och Antinous rodde i en liten farkost mot Nilens västra strand. Serah hade lotusblommor i fånget af sin slöja. Hon var dödligt blek och betraktade undrande Antinous. Men hennes viljekraft var förlamad, hennes tanke domnad; hon handlade, rörde sig utan medvetande.

Antinous rodde raskt. Hans kraftigt höga bröst hvälfdes för hvart årtag. Hans ögon blixtrade, och kinderna färgades. Och dock var han lugn.

— — — — — — — — —

De kommo fram. Serah hade bundit en krans af blommorna, han tog den ur hennes händer och satte den på sitt hufvud. Han kastade en blick omkring sig, och han andades djupt. Hans öga tog farväl.

— Hur skönt allt är. Min död skall bli en hymn till lifvet.

Han vadade ut i vattnet. Han kände ej dess kyla. Hans mantelflik flöt bredvid honom.

Han gick allt längre ut, vattnet

steg honom till bröstet. Då knöt han sina armar i kors — och lät sig falla.

*

Serah stirrade efter honom. Så var det fullbordadt. Då tog hennes sorg sig uttryck:

— O, I trenne, gudomliga gråterskor, Isis, Cybele, Astarte, skänken mig dock tårarnas tröst. Hvad är Er smärta mot min. I hafven dock en gång njutit kärleken, och tårarnas lisa är ej Er förnekad. Hur långt mycket olyckligare är ej jag än I. — Skänken mig tårarnas tröst. Jag vill gråta, gråta.

Då hans lif slocknade, tändes en stjärna på himlen. Och han blef gud.

Skalderna sjöngo hans lof, tempel restes till hans ära, och konsten återgaf hans drag som Dionysos, Apollon och Hermes eller som Heracles eller som fruktsamhetens ande, Agathodemon.

Och folken dyrkade honom och gömde hans minne och älskade hans namn.

Ty han var den sista blomman, som sprang fram ur antikens med sagodoft och poesi mättade mark. Myten om honom var den sistfödde, och den högst älskade, och den skönaste.

DEN FÖRLORADE SONEN

Jag skrifver detta för *en* särskildt. För att hon skall förstå, hvad jag kände, hvad jag känner. Och det är en bikt således. Och det ville vara en bön om tillgift.

Jag var som en mälarbåt, som frestade till hafs, men ej kunde släppa de sista skären, utan fick vända. Men det var godt, att jag fick lära känna mig själf och förstå, att jag var af vekare natur och af spädare, sprödare virke än jag trodde. Och jag skall segla på mindre vatten nu.

En bild har särskildt fixerat sig på min näthinna. Så ofta jag tänker på mitt hem och på de mina, står den bilden för mig.

Jag ser dem samlade alla. Alla de, som ända till den stunden varit nog att helt fylla mitt lif. Men det var en af de sista aftnarna, innan jag lämnade dem, och de visste, att jag skulle öfverge dem, och de sågo sorgsna ut. Och trötta.

Bersåns syrenlöf släppa endast igenom ett svagt glitter af sol, som spelar på den fuktiga sanden, i hvilken mörkare ränder visa, hvar min syster gått fram med sin vattenkanna. Och löfmuren hindrar landsvägsdammet att tränga in. Och den ger svalka.

Och det var en liten afskild värld, skyddad för stormarna där ute, friad från bullret. Och i dess klosterlika lugn hade jag lefvat mitt lif. Bland dessa vackra, goda, obetydliga människor.

Från min fars cigarrett stiger en fin, blå tråd upp i luften, tills den förlorar sig i vaga små moln.

Och hans vänner — och mina —

och min systers sitta där i ring kring bordet. Och bland de andra min kusin. Och hon är den enda af dem jag ser. Och hon är blek, som om hon bure på en sorg.

Och hvarje gång jag ser dem alla så i mitt minne, känner jag hur oändligt jag älskar dem. Men jag förstår också, att jag måste lämna dem. Ty jag höll på att blifva en af dem, och som de. Inga impulser till kraftiga handlingar fick jag där. Jag visste hvad de skulle säga i nästa stund. Jag kände dem utan och innan. Och den fridlysta, ljufva, enformiga stämning, som rådde där den aftonen, det var densamma som alltid rådt och härskat i deras lilla krets, och alltid skall härska där. Jag trodde då att jag måste lämna dem. Och det var kanske äfven bäst, att jag gjorde det. Och att allt gick som det gjorde.

Då ungdomen bränner i bloden, så ådrorna svälla, då är det ej godt

och ej rådligt att söka stilla den sjukan med huskurer.

Jag kom att tänka allt detta och allt som följer en gång, då jag satt tidigt om morgonen vid mitt skrifbord och letade i gamla papper. Ty gamla papper föra minnen med sig. Jag tog min hand full med bref och kort och skräp ur lådan och lät det glida mellan fingrarna, ned i den igen. Fint, parfyrmeradt, guldkantadt papper och groft, skrynkladt om hvarann. Små billet-douxer och notor från caféer och värdshus. Jag log åt den heterogena samlingen. En krossad mosaiktafla, hvars färgskimrande stenbitar lågo blandade, tycktes den mig. Och af en nyck börjar jag ordna bitarna. Och jag får åter — om ej hela taflan — dock delar af den, små, lösryckta episoder ur mitt lif.

Det var om våren jag drog hemifrån. Tidigt om våren. Tiden med

de ljusa, svala nätterna. Nätter, under hvilka det känns skönt att vaka . . .

Nästan hela min packning bestod af några halftokiga, romantiska idéer, kanske mest från Musset.

Det är nu visst, att ingenstädes i världen kan man bli så inmängd med romantik, som på en liten herrgård på landet. Ingenstädes kan man vara så afskild från all verklighet. Vandrar man i den gamla parken, är luften så bemängd med tokeri och svärmeri som de fuktiga ångorna i ett drifhus med blomdoft. Flyr man undan till den lilla dammen med sin vittrade gröna triton på holmen i midten — lika befängdt. Smyger man in i biblioteket — då först råkar man riktigt illa ut.

Alltså, jag hade en packning, i sitt slag lika så god som någonsin Don Quijotes, om också hans bestod af en Austriad, en Monserrate eller en Araucana. Och drömde han om

sina äfventyr, så drömde jag om mina.

För resten, en 20-årings fantasi har nog ej behof af att eggas och retas hvarken genom riddarromaner eller modernare tokerier, den reder sig godt på egen hand: solig himmel, blomdoft och färg, mörka brännande kvinnoögon, serenader sen i natten, vänskap i strid med kärlek, blottade klingor som blixtra till i dunklet, stora passioner, galenskaper — och litet mystik så öfver det hela. Åh, hvad den reder sig på egen hand. Hvad den kan kläda om en tarflig verklighet.

Och mot hufvudstaden ställde jag min kosa.

Jag glömmer aldrig det första intryck jag fick, då jag kom ut ur den trånga kupéen, fri, fri. Jag jublade, fri.

Jag hade rest hemifrån utan planer, afsiktslöst.

På samma gång den rörde mig,

tröttade mig deras kärlek. Och jag reste bort, om för en vecka eller ett år, det visste jag ej. Hade ej tänkt därpå.

Jag var ung. Jag ägde pengar nog att kunna slösa några år. Så reste jag, flyende en alltför stor ömhet.

Nästan genast skaffade jag mig ett par rum i en aflägsen stadsdel, där husen lågo uppspetade bakom och öfver hvarandra i terrassform. Mitt låg högst upp, dominerande alla de andra. Mina fönster vette mot norr, och jag såg genom dem bort öfver strömmen, öfver den gamla staden ända bort till de nybyggda regelrätta kvarter, där den eleganta världen promenerade.

Om aftnarna, då jag stod vid det öppnade fönstret gnolande en visa från min hembygd, glimmade tusentals ljus under mig, och ångbåtarnas lanternor gledo öfver strömmen, i hvilken de speglade sig.

Och jag började älska staden, ty

den var skön. Och jag glömde mitt hem.

Från den första tiden minnes jag föga. Dagarna, veckorna gingo så enformigt, som hade jag ännu befunnit mig där, där allt var sig likt dag från dag. Jag undvek hvarje bekant ansikte, jag ville gå ensam någon tid. Men ändock njöt jag i fulla drag. Det var ej blott omkring mig, som allt var nytt, äfven inom mig. Och jag gick, undvikande människorna, dröjande, väntande, liksom en, hvilken uppskjuter en njutning, fast det står i hans skön att njuta den, blott för att ytterligare öka sin lust.

Jag brukade kasta upp mitt fönster och draga in den friska kvällsluften med fulla lungor. Och mina ögon sökte genomtränga mörkret, och mitt öra spändes för att uppfånga det dofva mullret där nedifrån. Och jag undrade öfver allt, som kunde hända människorna där nere, och jag undrade

öfver deras lidelser, och jag längtade att kasta mig in i deras vimmel. Och jag stod och smålog och drömde, och en lätt rodnad steg på mina kinder.

Jag klättrade ned för de branta, knaggliga gränderna. Jag gick ut i staden. Ännu hade den för mig detta det okändas trolska skimmer, som kan gifva en sagostämning åt allt, hvad vi se.

Jag gick med väntan och undran i bröstet. Och ändock, om någon frågat mig hvad jag väntade, hade jag intet kunnat svara.

Jag strövade omkring i den egentliga gamla staden mellan broarna. Jag beundrade några af de hundraåriga portarnas skulpturer. Jag smög genom trånga hvalf, där en medelmåttigt stor dragkärra kunde spärra passagen. Jag vandrade på kajerna bland lådor med sydfrukter, kaffebalar, virke och bråte.

Jag gick i promenaderna och lät

ögat smekas af utsökta toiletter, örat af hastigt passerande flickors halfhöga prat och små egenkära skratt.

Ibland sökte jag ensamhet i någon parks mest aflägsna gångar och drömde; men ej om de mina.

Så småningom kom jag så in i lifvet. Kom in bland vänner, drogs in i deras verklighet, led med dem och gladdes med dem och glömde ynglingens svärmeri om gitarrlåt och rosendoft. Litet sådant gaf ju lifvet, det fick ersätta drömmarna. Och jag tjusades efterhand af det verkliga, blodfulla lifvets färgprakt och starka glans och beundrade skönheten hos styrkan och kraften.

Det var öfverdåd och vildt lif ofta. Men det förefaller mig, som hade det ändock alltid funnits en glimt af skönhet kvar i våra utsväfningar, ty *vi* voro *deras* herrar, men de ej våra. Midt under festens glam kunde jag bryta upp.

Och jag tog vägen upp mot Söder.

Klättrade upp för backarna genom de trånga gränderna, där gråa, remniga murar reste sig på ömse sidor. Himlen var ett mörkblått streck endast, där några stjärnor sutto och smådarrade. Så trädde jag in till mig. Och jag blickade genom fönstret ut öfver staden och strömmen, som var svart, men där det glittrade hvitt i skvalpet.

Jag kunde väl beskrifva något drag ur mitt lif. Ur mina vänners. Men det är intet, som förtjänar annat än glömmas. Så likt alla andra ynglingars.

Det var i alla fall brytningstiden. Då ynglingen blef man.

Så mycket det är skrifvet om just den tiden redan.

Och det har sagts, att han kom att vidröra en kvinna, helt kyskt ändock. Då kände han som ett elektriskt slag. Bloden sprang. Han såg intet klart. Men han kände, att där fanns en ny kraft hos honom.

Han erfor en ny lidelse. Det var något nytt, som kommit in i hans lif. Och han var blifven man.

Eller det har sagts, då ynglingen märker, att allt hvad han drömt och trott, allt hvad han hoppats, är barnsagor endast, och då verklighetslifvet griper med sin järnhand fast om hans nacke, och då han slutar spjärna och slutar drömma. Då blir han man.

Och det har sagts på tusende sätt.

Jag hade en vän, yngre än jag, om hvilken jag ändock vill berätta något. Jag höll mest af honom bland dem alla. Han var en liten löjligt vek natur. Han var lågmäld. Och han frågade mig aldrig om något. Det var kanske mest därför jag tyckte om honom.

Strax då jag kommit ut, hade jag som ett behof att få tala om mitt hem och de mina. Och då hade jag valt honom till förtrogen. Jag hade suttit och berättat för honom ofta

och länge, och han hade lärt känna vårt lif in i dess mest intima detaljer.

Och nu brukade jag gå till honom ibland. Och snart kom jag underfund med, hur jag skulle få honom att tala, på hvilka af hans känsliga strängar jag skulle slå an. Och jag drog upp honom. Och han spelade som en speldosa för mig eller som en fonograf, som repeterar allt det jag förut talat in i honom.

Och han talade om dem jag lämnat, och som längtade efter mig, och särskildt om henne. Och hans ord de väckte mitt samvete och jag led däraf, men plågan var ljuf, och jag sökte den gång på gång.

Han kunde säga:

— Hvad göra de just nu De resa sig från bordet. De borde gå nu, hvar och en till sitt enformiga arbete. Men de stanna i salen än. Din syster går fram till fönstret, hon sträcker sig på tå för att se ut. Jag

tycker mig höra hur hennes små skor knarra, då hon sträcker sig, och jag ser nästan de små snedgångna klackarna. Och de vänta sin post. Men när den kommer, då finns där intet bref från dig, inga underrättelser. Och så är det alltid. Och ändock vänta de alltid.

Jag satt och lyssnade till honom med en underlig blandning af vemod och välbehag. Ty det är ljuft för människorna att veta sig vara föremål för en kärlek så stark, att den blir ett lidande för dem som älska.

*

Men sommaren nalkades, ännu låg den endast som en aning i luften, men snart skulle man märka hur den kom.

Ett par gånger hade vi redan sett blå sommarhimmel. Ett par gånger hade vi redan känt de ljumma regnen, som komma ned, befruktande

och frigörande och spola bort det sista af kälen ur jorden.

Och vågade sig en ung dam ut i sitt vintergarnityr, blefvo hennes af värmen högröda kinder blott mer förtjusande.

Man trippar nätt på de blöta vägarna. Man går och låter sig stekas på Strandvägen, som ligger öppen mot söder, och hvars fönster blixtra, och där stenläggningen blänker bländhvit i solen.

*

Då vaknade jag en morgon vid att det var ljust i rummet. Jag hade varit ute om natten till långt fram mot morgonen.

Vid min sida låg en liten blek flicka. Jag såg henne mot dagern, och de fina näsvingarna syntes rosiga. Ett hår som vore aska strödt i det blonda. Hon andades lugnt, jag såg, hur täcket höjdes, sänktes, höjdes.

Jag låg länge så och betraktade henne. Slagen af en likhet. Undrande, frågande. Jag hade ej sett det förr. Aldrig hade jag lagt märke därtill förr än nu. Och nu var det så skarpt framträdande detta tycke, att då jag först öppnade mina ögon och fick se henne, jag trodde det var en dröm, en tokig dröm.

Det var uttrycket då hon sof så lugnt. Ack, så många gånger jag sett den andra så, så många gånger. Och denna likhet, som öfverrumplat mig, den tvang mig in i en tankegång, länkade in mig i en kedja af minnen, som jag ej kunde komma ur.

Hemmet. De mina. Och hon, min trolofvade.

Jag låg och stirrade på flickan vid min sida, hur hon liknade min kusin. Och jag blef som fascinerad af denna likhet. Och det kändes varmt i sinnet.

Jag låg och betraktade hennes profil mot dagern. Och täcket det

höjdes och sjönk, afmätt, regelbundet.

Så gjorde hon en rörelse till att vakna. —

— Nej, gå ej. Tänkte hon gå? Nej, stanna.

— Men hon måste ju ändock en gång gå.

— Måste hon, hvarför det? Men inte än.

Hon sysslade med morgonkaffet. Hon hade ett tunt lif af musslin, som lät mig se konturerna af armarna ända upp till axeln. Hon gick och såg helt skygg ut. Att jag aldrig lagt märke till den likheten förr. Jag hade mött henne ofta i gränderna på Söder, hon bodde helt nära mig. Hon var någon sorts liten arbeterska, fleurist tror jag. Morgonluften, sommarluften strömmade in genom fönstret. Den lekte i de tunna musslinsärmarna och i de små askblonda testarna vid öronen. Så drucko vi

vårt morgonkaffe, vi hade dukat på ett rökbord med två små omaka kinesiska koppar.

— Nej, gå ej. Stanna!

— Men . . .

— Stanna, hör du, jag ber dig.

Tusende små veka, varma känslor stego inom mig. Det var något så mjukt hos henne. Så kvinnligt. Och hon väckte minnen, som voro så ljufva.

Så stiftade vi ett slags hushåll. Utan att ana att det skulle räcka mer än några dar, kanske.

Och det kom att vara till långt fram på sommaren.

*

Nu borde jag säkert skrifva något i samma stil som »Sapho». Jag borde beskrifva hur jag snärjdes i tusen bedårande band. Och hur, trots min modiga strid för hvad jag ansåg rätt, hon fångade mig allt fastare. Och jag borde skildra förförelsens lockel-

ser. — Men hon var ej en Sapho. Och jag blef ej alls förförd.

Eller kanske borde jag bygga något på denna egendomliga likhet. Och jag borde hitta på något systerskap mellan min kusin och min lilla älskarinna. En ungdomsförseelse skulle lätt kunna förklara något sådant. Och jag borde sätta ihop tusende spännande konflikter.

Men det var intet sådant, och det blir intet sådant. Utan en helt enkel historia, och alldaglig. Men jag skrifver som det var, och jag skrifver för *henne*.

*

Mimi, så hette den lilla fleuristen. Hon var vacker, hon var god, men hon var så obetydlig. Hennes prat var kvitter, hennes tankar fladdrade som fjärilsvingar. Och hon var så obetydlig, så god och så vacker.

Jag tror ej, att hon älskade mig redan då.

Men jag hade fångat henne med ett vänligt ord då och då, när vi mötts i de mörka, solfattiga gränderna. Jag visste ej, att jag vann henne genom denna vänlighet. Hon hade varit för mig en liten sympatisk stackare, som jag lagt märke till helt flyktigt.

Men kanske hade dessa små ord varit lif för henne, sol för henne.

Och nu gaf hon mig sitt lif. Hon gaf mig allt hvad hon hade att ge.

Men hvad hon var lik min kusin. Ibland särskildt, i uttrycket.

Hur det gladde mig att se hur hon pyntade sig. Det var ju för mig endast hon pyntade sig. Med några enkla, friska blommor, hvad annars hon kunde komma öfver.

Kanske var det detta som gjorde, att jag fann henne vackrare dag från dag. Men jag tror äfven hon blef skönare.

Hur jag njöt af att se hennes små samvetskval öfver arbetet hon för-

summade. Hon försummade det ju för att tillbringa tiden hos mig. Hon hade gifvit den lede ett af sina små späda fina finger. Och han — jag — drog obarmhärtigt åt sig hela handen. Hon kom oftare och dröjde längre. Ibland var hon förgråten för bannor på ateliern, men hon kom ändå.

En gång tog jag hennes lilla tomma hufvud mellan mina händer:

— Vet du, hvarför jag älskar dig?

— Inte kunde hon veta det.

— Därför att du kommer mig att tänka på den jag älskar.

Men jag tror ej hon förstod hvad jag menade.

*

När våren långsamt skridit framåt. Och när den, som först var liksom en grön späd blomknopp, sedan fått allt mera färg af försommarsolen, så blef det tid slutligen att den brast

och sprack ut i högsommarens guld och purpur och färgglans.

Men då blef staden till en öken, som människorna skydde.

Då kom den lilla Mimi en dag och slog sina armar om min hals och hviskade i mitt öra. Men jag stirrade på henne förundrad:

— Ah, du är tokig! Vi två!

— Ja just vi två, ensamma, ostörda. Vi två som älska hvarann. Ute på landet, vid en strand! Och hon skulle vara min vän och min älskarinna och min tjänstekvinna. Och hon skulle få rå om mig helt.

— Ah, du är tokig. Vi två.

— Var hon då alls ingenting för mig? Hon ville fly från staden med allt dess buller och alla dess nöjen. Det var ej länge sedan hon hade sökt allt detta. Nu hade hon redan fått nog. Då hade det varit så härligt att få se allting. Att få se och bli sedd. Men nu ville hon vara ensam

med mig. Var hon då alldeles ingenting för mig?

Och så fick hon sin vilja fram. Vi lämnade staden och foro med vårt lilla hushåll ut på landet.

Och det blef en liten veritabel idyll. Med något prosa också, lagom just till kontrastverkan. Men enformigt blef det i längden.

Den låg i en liten backsluttning mot sjön, stugan. Den var en liten skärgårdsstuga, lik alla andra. Ofvanför backen började skogen, och skogen var halfva fjärdingsvägen djup. På andra sidan den var ännu outforskadt område, men vi hade hört, att där låg byn och äfven en gammal herrgård.

Detta lilla herresäte, ensamt ute i skärgården, afskräckte mig. Det kom mig att tänka på hem och vänner och kära. Och jag var glad åt att skogen skyddade mig för samvetskval och hemtankar.

Men i vår backsluttning voro vi fredade och ostörda.

Där fanns rester af forntida storhet och glans vid vår lilla stuga, täckt med dess röda tegel, anlupna af grönaktig mossa. Där fanns ett båthus, som tydde på en tid, då ägaren haft flera ekor och skötbåtar för sina fiskefärder. Det var förfallet nu och hade satt sig. Och bjälkarna doppade i vattnet i ena hörnet. Men då vi kommo hem, varma och upphettade efter en roddtur i solgasset, och böjde oss ned öfver tofterna för att kunna löpa in genom den trånga öppningen och kommo från ljuset där ute in i dunklet och svalkan, och då vi sågo ned i vattnet, som var mörkt, och där en mört blänkte till med bredsidan, och där sjögräset på stockarna gungade i skvalpet: då kunde det gamla båthuset mer än väl väga upp en orientalisk grotta med gondoler och allt. Och öfver oss bildade master

och åror, på hvilka not och skötar trafvats, ett fantastiskt tak.

Och nära stugan i backen växte gamla tjockstammiga lindar. Och lindar växa ej hvar som helst i skärgården. Äfven de tycktes mig tyda på en forntid.

En gång upptäckte vi en stenbänk, lagd i rundel.

Och allt detta, och mer till, väckte hos oss obestämda tankar på åldrighet, på något gammalt vördnadsvärdt. Med ett ord, det gaf vår vrå något sådant, som gör att man trifves.

Och redan efter de första dagarna ordnade vårt lif in sig i gifna, lugna, trygga vanor.

Och det gick en tid.

Men.

Som jag skrifvit i början redan, dessa bekännelser de äro en bön om tillgift. Men för att få förlåtelse bör man ångra. Och innan man

ångrar bör man gärna ha lidit. Och vore jag klok, så skrefve jag därför nu åtskilliga sidor om själskval och strider.

Men mina strider, de må nu ha varit svåra och bittra eller lätta och flyktiga, i hvilket fall som helst så vill jag ej skildra dem här, nu.

Och jag *behöfver* det ej. Ty hon, för hvilken jag skrifver, skall tro på dem utan detta, och förstå mig. Och jag har motvilja mot att blotta mitt inre och yppa — för de många — mitt lidande. Lidandet, som föregick ångern. Ångern, som borde bidraga till förlåtelsen . . .

Emellertid, jag kände att mitt lif måste taga en ny vändning snart. Intet hade jag åstadkommit, intet gjort. Hela mitt lif var blott till ett tidsfördrif, och knappast det, ty jag leddes.

Då vandrade jag ensam en gång genom skogen. Och jag tänkte på

dem där hemma. Då glesnade träden och jag kom fram på en slätt. Och på sluttningen af den låg en byggning. Och bortom den en park. Med få men lummiga träd. Och just därifrån, där jag stod, var det så likt mitt eget hem. Min egen byggning. Min egen park.

Jag grubblade.

Det tycktes mig som om — endast jag återsåg mitt hem — dessa månader, under hvilka jag varit borta därifrån, utplånades ur mitt lif. Jag kände, att oslitliga band fäste mig vid allt från min barndom.

Jag kände, att den blott var en skenbild af kärlek, den känsla jag hyst. Jag kände, att jag endast älskade en, och att det var hon, där hemma.

Var min natur särskildt känslig för yttre intryck? Ovanligt känslig? En gång hade redan ett helt obetydligt intryck, ett ansikte som råkade

likna ett annat, för lång tid gestaltat mitt lif. Skulle en andra gång en liknande obetydlighet bestämma mig? Därför att några träd hade samma knotiga stammar, en byggning samma brutna tak! Och voro andra såsom jag? — Och jag fortsatte tänka. Hade jag ändock ej vanhelgat det skäraste minne jag ägde, minnet af min kusin? Men jag slog bort den tanken. Jag visste ju, att hon skulle förlåta mig. Ja, men jag hade gjort henne sorg. Ja, men hon skulle älska mig än mer då. Ty sådan är kvinnan.

Jag dröjde orörlig länge.

*

Och nu vill jag vända hem. Hem till de mina. Jag känner, att jag är en af dem, och som de.

Och mitt lif skall flyta, lugnt och stilla där. Som en flod utan fall, utan hvirflar, fram mot hafvet.

Och det är kanske bäst så. Jag var aldrig skapad till en brusande, skummande älf. Utan jag var af deras blod, där hemma. Och som de.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET - UMEÅ

Pris kr. 1: 75